

Proces besluitvorming linkse samenwerking GroenLinks Utrecht

1. Aanleiding

In het voorjaar van 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023 en bij de Europese verkiezingen van 6 juni 2024 hebben de leden van GroenLinks en de PvdA ervoor gekozen om met een gezamenlijke lijst en programma deel te nemen aan de verkiezingen.

Dit betekent dat we als GroenLinks en PvdA in Utrecht ook gaan nadenken over gezamenlijke deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Uiteraard is het aan de leden van zowel GroenLinks als de PvdA om hierover te beslissen.

De landelijke besturen van GroenLinks en PvdA hebben een [routekaart](#) gemaakt om lokale afdelingen te helpen bij dit proces. Ook voor dit document hebben we gebruikgemaakt van deze landelijke routekaart. In dit document leggen we uit hoe dit proces er in Utrecht uit zal zien en welke keuzes de leden hierin kunnen maken.

We hebben ons best gedaan om het zo duidelijk mogelijk uit te leggen. Toch is deze tekst best technisch en ingewikkeld. Neem gerust contact op met het bestuur als je vragen hebt. We gaan graag met je in gesprek. Je kan een e-mail sturen naar secretaris@groenlinksutrecht.nl.

2. Het proces tot nu toe

Het gesprek over linkse samenwerking is bij GroenLinks Utrecht begonnen op de ALV in januari 2023 met het instellen van de werkgroep Linkse samenwerking. We hebben vastgesteld dat we het belangrijk vinden dat alle leden van GroenLinks Utrecht goed geïnformeerd worden over waar we precies over mogen beslissen.

Op 13 juni 2023 was het eerste ledengesprek. Aan de hand van het discussiestuk "Samen onze toekomst in handen nemen" van de wetenschappelijke bureaus van GL en PvdA, gingen we met elkaar in gesprek en plaatste Gijs Broere (voorzitter DWARS Utrecht 22/23) en Heleen de Boer vanuit hun perspectief kanttekeningen bij het discussiestuk.

Op de ALV van 10 februari 2024 is het met de PvdA opgestelde document **Route naar gemeenteraadsverkiezingen 2026** besproken.

Eind maart 2024 hebben we een enquête gehouden met als doel om de informatiebehoefte van onze leden te achterhalen. Een korte samenvatting van die resultaten vind je [hier](#).

Op woensdag 24 april vond het tweede ledengesprek plaats. In dat gesprek hebben we de uitkomst van de enquête besproken. We hebben verteld over de verschillende mogelijkheden waarop partijen kunnen samenwerken in een gemeenteraad. Ook heeft Mahaar Fattal namens de fractie verteld over de inhoudelijke overeenkomsten en

verschillen. Wethouder Linda Voortman heeft verteld over samenwerking met de PvdA in het college.

Op dinsdag 18 juni houden we een gezamenlijk ledengesprek met de PvdA Utrecht. Het doel van deze avond is om elkaar beter te leren kennen. Vanuit beide besturen gaan we vertellen over de verschillen en overeenkomsten tussen beide afdelingen. Ook gaan we in kleine groepjes uiteen om te praten over bijvoorbeeld:

- Zorgen en kansen bij deelname aan verkiezingen met een gezamenlijke lijst.
- De lokale inhoudelijke overeenkomsten en verschillen tussen beide partijen.
- De gevolgen voor de afdelingen bij gezamenlijke deelname aan verkiezingen.
- Hoe deze samenwerking eruit moet zien.

3. Voorbereidende besluitvorming op de ALV van 22 juni

Op de ALV van 10 februari 2024 is het met de PvdA opgestelde document **Route naar gemeenteraadsverkiezingen 2026** besproken. Dit document stelt dat de besturen van beide afdelingen een ledenraadpleging uitschrijven in november 2024. De vraag die tijdens die ledenraadpleging wordt gesteld wordt:

Ben je voor of tegen een gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma van GroenLinks Utrecht en de PvdA Utrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026?

Beslispunten

Op de ALV van 22 juni nemen we een besluit over hoe we in november daadwerkelijk gaan beslissen over gezamenlijke deelname aan gemeenteraadsverkiezingen. We vragen de leden op de ALV om in te stemmen met:

1. In november 2024 spreken de leden van GroenLinks Utrecht zich uit over de vraag:
Ben je voor of tegen een gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma van GroenLinks Utrecht en de PvdA Utrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026?
2. Hierbij maken we gebruik van de online referendum tool die door het landelijk bestuur van GroenLinks zal worden aangereikt.

Waarom een referendum?

Waarom geven we als bestuur de voorkeur aan een referendum in plaats van besluitvorming op een ALV?

Het besluit over gezamenlijke deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen kan worden genomen op een ALV of via een online ledenraadpleging.

Als bestuur stellen we voor om gebruik te maken van een online referendum omdat:

- We hebben als GroenLinks Utrecht 3400 leden. Deze kunnen onmogelijk allemaal stemmen op een ALV. We vinden het belangrijk dat al onze leden de kans krijgen om te stemmen.

- Stemmen via een online referendum is de meest inclusieve en toegankelijke vorm van stemmen.
- In tegenstelling tot een ALV biedt een online referendum geen ruimte voor discussie, discussie vinden we echter wel heel belangrijk. Deze discussie organiseren we voorafgaand het referendum. Leden die voor en tegen zijn, bieden we de ruimte om zich uit te spreken.
- Voor een zuiver proces is het belangrijk dat we over precies dezelfde stelling beslissen als de PvdA. Dit betekent dat deze niet voorafgaand of tijdens een ALV door een motie gewijzigd kan worden. De PvdA heeft eerder dit jaar al besloten hun ledenraadpleging middels een online referendum te doen. Het is dus het meest zuiver om dit op dezelfde manier te doen.
- Op het GroenLinks congres van 20 april 2024 is een motie aangenomen waarbij het landelijk bestuur toezegt om een online tool te ontwikkelen zodat lokale afdelingen een referendum kunnen organiseren over gezamenlijke deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen.

4. Verschillende scenario's van samenwerken

Na de ALV van 22 juni gaat het bestuur van GroenLinks Utrecht in gesprek met het bestuur van de PvdA Utrecht om verschillende scenario's van samenwerking uit te werken.

Scenario 1 is: Deelname aan de verkiezingen met een gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma. We kiezen voor dit scenario als de leden van beide afdelingen instemmen in het online referendum. In de uitwerking van scenario 1 maken we afspraken over bijvoorbeeld:

1. De naamgeving op de kieslijst.
2. Het proces om een lijsttrekker te kiezen.
3. Het proces om tot een gezamenlijke kandidatencommissie of kandidatencommissies per partij te komen.
4. De verdeling van kandidaten per partij op de lijst.
5. Het proces van vaststellen van de kandidatenlijst.
6. Het proces om een programmacommissie samen te stellen.
7. Het proces om een opdracht voor de programmacommissie vast te stellen.
8. Besluitvorming binnen de gezamenlijke fractie.
9. Het proces voor de voordracht van kandidaat-wethouders.
10. Evaluatie van de samenwerking.

Door voorafgaand aan het referendum dit scenario duidelijk uit te werken weten de leden precies waar ze voor of tegen stemmen.

Naast de uitgebreide uitwerking van scenario 1, werken de besturen ook andere scenario's uit. Deze scenario's zijn benoemd vanuit de landelijke besturen van GroenLinks en PvdA in de Routekaart. Dit zijn:

- Scenario 2. Stembusakkoord (samen uit, samen thuis). Dit is een afspraak tussen partijen om bij de verkiezingen een gezamenlijk programma te hebben.

- Scenario 3. Gezamenlijke inhoudelijke inzet/agenda. Dit zijn inhoudelijke afspraken voorafgaand aan de verkiezingen over standpunten op bepaalde onderwerpen.
- Scenario 4. Verdeling woordvoerderschappen. Dit gaat om het verdelen van woordvoerderschappen tussen twee aparte fracties. Het biedt de kans voor raadsleden om meer te specialiseren, maar betekent ook dat een fractie niet meer zelf het woord voert over alle onderwerpen.
- Scenario 5. Geen formele vorm van samenwerking. Dit betekent geen formele afspraken maken tussen fracties. Individuele raadsleden kunnen samenwerking met elkaar zoeken.

Eind september presenteert het bestuur de uitwerking van de vijf scenario's. Dit geeft de leden de informatie om hun voorkeur te bepalen. Het bestuur geeft hierbij nadrukkelijk geen stemadvies voor het referendum.

Daarna gaat het bestuur met leden in gesprek over de uitwerking van deze scenario's. Hierbij is vooral de uitwerking van scenario 1 belangrijk omdat dat precies weergeeft waar leden over stemmen bij het online referendum in november.

Het is belangrijk dat de leden voorafgaand aan het referendum weten hoe de besturen de andere scenario's voor zich zien. Hiermee weten de leden ook dat een stem tegen een gezamenlijke lijst geen stem tegen samenwerking hoeft te zijn. Samenwerken kan ook in andere vormen.

5. Besluitvorming over gezamenlijke verkiezingsdeelname

In november stemmen de leden van GroenLinks Utrecht via een online referendum over de vraag:

Ben je voor of tegen een gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma van GroenLinks Utrecht en de PvdA Utrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026?

Waarom gaat het referendum niet over een keuze tussen de scenario's?

Het is belangrijk dat we een heel duidelijke uitslag krijgen op de referenduvraag. Voor een gezamenlijke lijst moet minimaal de helft van de leden zijn. Dat weten we goed als we een vraag stellen waar leden alleen voor of tegen kunnen zijn. Als er verschillende opties zijn, kiest misschien 30% van de leden voor optie 1, 40% voor optie 2 en 30% voor optie 3. Dan is er geen duidelijke meerderheid.

Ook is het belangrijk dat we dezelfde vraag beantwoorden als de PvdA Utrecht, zodat we de uitkomst goed kunnen vergelijken.

6. Mogelijke uitkomsten en vervolg

Na het referendum gaat het bestuur weer met leden in gesprek over de uitkomst en de gevolgen die dit heeft.

Vervolg als een van beide (of beide) partijen niet voor stemt

Als een van beide partijen niet voor stemt nemen de partijen niet gezamenlijk deel aan de gemeenteraadsverkiezingen. De leden kunnen hun wensen en voorkeuren uitspreken voor een van de andere scenario's. Hierover wordt dan nog geen besluit genomen.

Voor de andere vier scenario's geldt dat beide partijen zich procedureel en organisatorisch individueel voorbereiden op de verkiezingen. Oriëntatie op samenwerking binnen een van de andere scenario's wordt dan in 2025 voortgezet. Hiervoor is meer tijd.

Vervolg als beide partijen voor stemmen

Als beide partijen kiezen voor deelname met een **gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma** meldt het lokale bestuur aan het landelijk bestuur dat GroenLinks Utrecht en PvdA Utrecht gezamenlijk deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

De besturen gaan aan de slag met de afspraken die onderling zijn gemaakt in de uitwerking van scenario 1.

Schematische weergave van de planning

#	Activiteit	Datum
1	ALV, bespreken: Route naar gemeenteraadsverkiezingen 2026	Za 10 feb
2	Enquête over informatiebehoefte over leden	Maart
3	Ledengesprek over lokale linkse samenwerking	Wo 24 april
4	Ledengesprek samen met PvdA	Di 18 juni
5	ALV, met besluitvorming over de vorm van besluit in november	Za 22 juni
6	Uitwerken scenario's door de besturen	Juli/augustus
7	Presentatie uitwerking van de scenario's	September
8	In gesprek over de scenario's	Oktober
9	Online ledenreferendum	November
10	In gesprek over de uitkomst van het referendum	November